

SELİNTİ (GAZİPAŞA) AHALİSİNİN ALANYA ŞEHRİNE YOLCULUKLARI

Ali YILDIZ*

Tarihte Selene, Selenus, Selinus, Selendi, Selinti adlarıyla bilinen Gazipaşa; Hitit kaynaklarında Sallune olarak yer alır. Bu anlamda en az 3000 yıllık bir yerleşim yeridir. Kaynaklar 1223-1225 yıllarında Selçuklu Sultanı Alaaddin Keykubad'ın Sahiller Komutanı Mubarizeddin Ertokuş tarafından fethedilmesi ile Türkmen yerleşimine açılmış olduğuna işaret eder. İlk yerleşimcileri Karamanoğlu çatisına mensup Oğuzhanlı Türkmenleridir. Üzerinde kurulduğu sahiller tarihsel kaynaklarca Karamania veya Karaman Kıyısı, bu sahilin önündeki deniz de Karaman Denizi diye anılmaktadır. Evliya Çelebi Seyahatnamesi'nde Silifke Sancağına bağlı bir Kıbrıs İskelesi olduğu belirtilen Gazipaşa, XIX. yüzyıl başlarına kadar deniz ticareti ve yolculuklarının da yapıldığı bir şehirdir. Savaşlar yüzünden deniz ticaretinin bir daralma geçirdiği XX. yüzyıl başlarından itibaren Selinti iskelesinin önemi azalmış, bölge ahalisi tarım ve hayvancılıktan elde ettiği ürünlerini en yakın limanı Alanya üzerinden sevk etmeye başlamıştır. Böylece doğu kesimi ile olan ticari ve idari bağlantısı gittikçe azalmış, Alanya yolculuklarına ihtiyaç duyulan bir döneme girilmiştir.

Durum böyle iken, deniz yolunun öneminin azalması, kara yolunun ise hayvan yolculuklarından başka araca imkan tanımaması nedeni ile Alanya'ya gidiş-gelişler oldukça meşakkatli geçiyordu. Yolda köprüsüz geçilen çaylar ve dereler, mesafenin uzaklığı dolayısı ile yatılan hanlar, maceralı yolculukların başlıca etkenleridir. Bunun yanında Alanya mahkemelerinde davası olanlar, hastalık ve askerlik sebebi ile Alanya'ya gidenler bu yolları ve hanları kullanır, Alanya'da hanlarda yatarlardı. Mesafe olarak kısa ancak uzun, yorucu ve heyecanlı yolculuktan dönenlerin başından geçenler ile gördükleri, duydukları hikâyeleri etrafına toplanan meraklı kişilere anlatmaları Selinti ahalisinin zihninde bir anlatı zinciri oluştururdu. Biz bu heyecanlı, meraklı seyahatlerden kalan hikâyeleri anlatacağız.

Anahtar Sözcükler: Aydap, Harçbeli, Karagedik, Dim Çayı, Han.

Kleopatra zamanından bu yana kereste ticaretinin odak noktalarından olan Selinti uzun süre bu faaliyetin sürdürülmesine elverişli bir bölge olmuştur. Selinti limanı ile birlikte, Kaladıran iskelesi de kereste ticaretinde önemli bir yer tutuyordu. Tamamen tarım ve hayvancılığa dayalı bir ekonomik hayatı olan ahalinin, sını tüketim malları eksikliği ve ürettiği tarım ürünleri fazlasını pazarlarda değerlendirme ihtiyacı, önce Kıbrıs, Suriye ve İskenderiye, sonra Anamur ve Alanya ile ticari bağlantılar kurmasını zorunlu kılmıştır. (Bknz. Fot.1)

Selinti, doğusundaki Anamur'a 90, batıdaki Alanya'ya 45 km karayolu ile bağlıdır. Eski devirlerde deniz ulaşımının da bir önemli iskelesi olan Selinti, muhtemelen Mehmet Ali Paşa'nın Mısır'a sahip olmasından sonra, yaşanan nakliye ve gümrük sorunları ile önemini kaybetmeye ve gerilemeye başlamış, bu gerileme Cumhuriyetin kuruluşuna kadar devam etmiştir. (Bknz. Fot.2)

Dünya genelinde deniz ulaşımından kullanılan buharlı makinelerden, kara ulaşımında kullanılan içten yanmalı motorların nakliye araçlarına uygulanış süreci kara ulaşımını öne çıkarırken, Selinti gibi küçük deniz iskeleleri gittikçe önemini yitirmiştir.

* Kepez Belediyesi, Antalya (e-mail: ali_yildiz07@yahoo.com)

Selinti'den Alanya'ya

Merkez nahiyesinin adı Pazarcı olan Gazipaşa, başlangıçta Anamur'u tercih ederken, Anamur limanının Kıbrıs bağlantısı İngilizlerin eline geçince bu bağlantı zayıflamıştır. Maamafih önceki dönemlerin bir refah dönemi olduğu da söylenemez. Muz, fıstık, narenciye, kereste gibi ticari ürünlerin dış ülke ve şehirlere nakledilebildiği en yakın liman Alanya olduğu için, mal ve üretim fazlasına sahip olanlar Alanya yolculuklarına başlamışlardır. Genel olarak bölgesel zenginliklerin ve ticaretin gelişmiş olduğu Alanya, mesafe ve akrabalık bağları sebebi ile daha çok tercih edilir hale gelmiştir.

Gazipaşa ahalisi Alanya'ya gitmek için iki yol aksı kullanırdı. Bunlardan biri Anamur üzerinden gelip, Direvli, Gadavgar, Gevenes, Hayrados, İnceğiz, Karalar, Kızıl Güney, Mor Ketir'den İmamlı'ya aşan yol idi. Bu yolu kullananlar Harç Beli Geçidi'nden aşarak Domalan'a varırlardı. Kuzeyden geçen bu yola Ulu Yol adı verilir - ki buna Kış Yolu demek uygun olur- kışın derelerin sahile yakın kısımları çoşkun akıp geçit vermez, ovalık yerler bataklık olurdu. İkinci aks, Kaladıran, Seyfe, Güney, Kıcık, Bucak, Çobanlar, İnceağrı, Pazarcı, Burhan, Aydap veya yine Harç Beli üzerinden Domalan'a varan yoldur. Macar, Kuru, Çobanlar ahalisi de Aşağı Yol'u kullanırlardı. Harç Beli Yolu dar geçitlerden aştığı için bilhassa eşkiya uğrağı bir yol idi. Ancak sahillerden sel ve çamurdan geçilemediğinde mecburi geçişler için burası kullanılırdı. Çaylar üzerindeki bazı köprülerin korkuluğu olmaması da üzerinden geçenlerde ayrı bir korku yaratır, köprüden geçerken, içlerinden okuyarak ve etraflarına bakmadan geçerlerdi. 1943-46 arasında şose yapılıncaya kadar bu iki aks da sadece hayvan ve yaya yolu kalitesinde idi. (Baknz.Fot.3, 4)

XIX yy. başlarında daha da karmaşık bir hale gelen toplum yapısının doğurduğu hukuk sorunları, salgın hastalıklara karşı Alanya'da kurulan karantina merkezi ve sağlık merkezleri, sağlık sorunlarını aşmaya çalışan halkın Alanya yolculuklarında etkin olmuştur. İkinci Meşrutiyet sonrasında ülke genelinde yaşanan değişimden nasiplenmek isteyen Selinti ahalisinin; 1914 yılında Alanya telgrafhanesinden Dersaadet'e (İstanbul, Başkent) gönderdiği arzuhal (dilekçe) meşhurdur ¹. Bu dilekçe ile Gazipaşa köy muhtarları, imamlar ve beldenin eşrafı (ileri gelenleri) Anamur yolculuklarında yaşanan sıkıntıları, yol şartlarının olumsuzluğu, yolculukların uzun zaman alması, yol güvenliğinin olmayışı (eşkiyalık) gibi sebepleri ileri sürerek 20 saati müteceviz Anamur kazasından alınarak, 8 saat mesafedeki Alanya'ya bağlanmak istediklerini arz etmişlerdir. Tabi bu yolculukların hepsi hayvanla veya yaya olarak yapılan yolculuklardır ve mesafe hesapları buna göre yapılmaktadır.

Gazipaşa Ahalisi'nden Sadaret Makamı'na İstida

Gazipaşa yüz yıllarca önce Gülnar'a bağlı bir nahiye iken (1518) sonraki yıllarda kaza yapılmıştı. Kaza olarak hayatını sürdürürken, sancak merkezinin bazen Ermenek, bazen de Silifke'ye taşınması ve sonunda Silifke'de kalması ile sancak merkezine oldukça uzak kalmıştır. Zaman içinde kazalıktan nahiye durumuna düşürülerek, Anamur kazası ile idari

¹ Ali Yıldız, Dünden Bugüne Gazipaşa Tarihi, Antalya 2009, s.726.

bağını sürdürmüştür. Toros dağlarının doğal engelleri ve aradaki sayısız dere ve çaylar kış aylarında geçit vermezdi. Yollar güvensizdi. Eşkiya derelerde, bellerde halkın önünü keser, soyup soğana çevirir, hatta yaralar veya öldürürdü. Ahalinin nüfusunun artması ile birlikte ortaya çıkan sosyal meseleler, adliyelik konular, askerlik ve evlenme muameleleri gibi işlemler, nahiye merkezlerinde görülemediğinden, halk kaza ve sancak merkezlerine doğru günlerce yolculuk yaparak , köprüsüz çaylardan, geçit vermez derelerden geçerek ulaşmaya çalışırdı.

Eyalet merkezi ise bazen Karaman (Konya) ve son dönemlerde Adana idi. 1914 yılına gelindiğinde halk bu uzak mesafelerin yılmılgı içinde idi. Nahiyenin ileri gelenleri ve köy muhtarları aracılığı ile Konya vilayetine bir dilekçe gönderdi. Aynı dilekçe Dahiliye Nezareti (İçişleri Bakanlığı) ve Sadaret'e (Başbakanlık) de gönderildi. Aşağıda tercümesini vereceğimiz bu dilekçede halk nahiye merkezine daha uzak olan Anamur yerine daha yakın olan Alaiye Kazasına bağlanmak istediğini acıklı bir dille anlatmıştır. Ancak dilekçenin verildiği yılların umumi harp yılları olması ve devleti yönetenlerin harpten başlarını kaldıramayacak durumda bulunması yüzünden İstiklal Harbi'nin sonunda Anamur'dan ayrılarak müstakil kaza yapıldığını ve Selinti adının değiştirilerek Gazipaşa yapıp İçel sancağına bağlı kaldığını, 1926 yılında Antalya/ Alanya'ya bağlı nahiye merkezi olarak idare edildiğini görüyoruz.

Bu dilekçenin altında bir çok köy muhtarı ve zadedgânın isimleri vardır.

Yazılış tarihi : 31 Mayıs 1330 R.,

Çekiliş Tarihi: 1 Haziran 1330 R. 1914 M.²

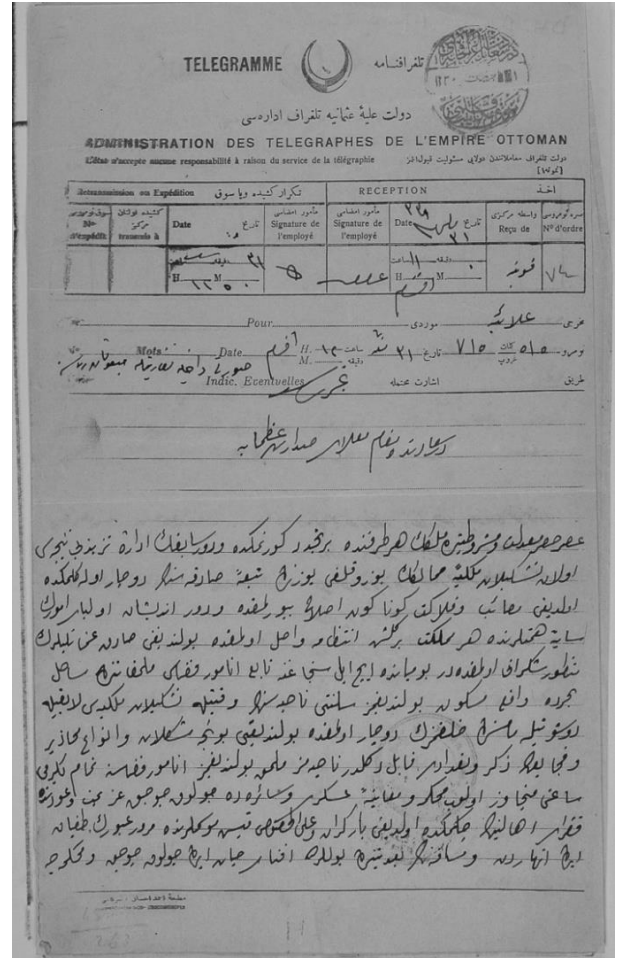
Mahrec (çıkış,çekiliş yeri) : Alanya.

Dersaadette Sadrazam Hazretlerine !

Dahiliye Nezaret-i Celilesine !

Sureti Meclis-i Mebusan Riyaset-i Celilesine!

Asr-ı hazır muadelet ve Meşrutiyette mülkün her tarafında bir teceddüd görüldükte ve devr-i sabıkanın idare-i tazyiki neticesi olan teşkilat-ı milliye-i memâlikin bozukluğu yüzünden teba-i sadıkânın mesaib ve felaketi gün be gün ıslah buyurulmakta, devr-i endişan oluban umurun saye-i himmetlerinde, her memleket bir geniş

² B.O.A. .DH.ID. 183-2-35 ve 22734 -22751 görüntü numaralarında kayıtlıdır.

intizama vasıl olmakta bulunduğu sadık Osmanlıların, munzur-u şükrânı olmaktadır.

Bu meyanda İç-İl Sancağına tabi Anamur kazası mülhakatından sahil-i bahride vaki meskun bulunduğu için, Selendi nahiyesinin vaktiyle teşkilat-ı mülkiyesi layığıyla düşünülmediğinden, halkımızın düçar olmakta bulunduğu bunca müşkilat ve envai muhazere ve fecayiin zikr ve taaddisi kabil değildir.

Nahiyenin mülhak bulunduğu Anamur kazasına tam yirmi saati mütecaviz olup mülhakda mahkeme ve muayene-i askeriye vesair çoluk çocuk azimet ve avdetinde fukara-i ahalinin çekmekte olduğu perişanlık ve alel-husus kış mevsimlerinde mürur-ı ubûr-ı tuğyân iden inkisar ve mesafeli yollar yüzünden ifnayı hayat iden çoluk çocuk mahkemelerce celb ve sual edilen kadınlar ve fukaranın görmekte oldukları mezahîm ve müşkilât beşeriyetin tahammül edemeyeceği bir raddede olup hatta nüfusunun tenzilinin esbab-ı yegânesinin bir neticesidir. Selendi Nahiyesinin komşu halinde ihatasiyle ve tamamen koçanına girmiş olan merkez kazaya ancak 7-8 saat mesafesi bulunan Konya vilayetinin Alaiye kazası vardır ki esasen nahiyenin her bir aza it'ası kaza-i mezkurde cereyan edegelmekte, arazisi tamamen mahlut bir halde bulunmakta ve bilumum ve nüfusan dahi karışık bir surette imrar-ı hayat edegelmekte bulunduğumuz Alaiye kazasına raptımızla mesafe yakınlığı sebebiyle, şimdiye kadar zerre miktarı bir hizmet-i hükümet ve ümraniye götürmemiş olan Anamur kazasıyla irtibatın fekk edildiği surette nahiyemiz halkına taze bir hayat ihsan buyurulmuş ve teba-i sadıkanın buradaki hususları Meşrutiyet'ten istirham ederek adalet-i hükümetten mahrum bırakılmamış olacağını her halde nahiyemiz Selendi'nin Alaiye kazasına rabt ve ilhakını umum karyelerimiz efradı namına istida ve istirham ve cevabına makine başında intizar eyleriz. Ferman !

Dilekçeyi imzalayanlar 110 kişi. Dilekçede köy muhtarlarının, imamların, eşraf ve zadegânın adları yazılıdır.

Alanya Yolunda Nirengiler ve Harç Beli Geçidi

Alanya yolculuklarında bazı unutulmayan noktalar vardır ki bu nirengiler hemen her yolculuk sohbetinde adı geçen yerlerdir. Bunlar Harçbeli, Aydap, Karagedik olarak sıralanır. İlerleyen zaman içinde çeşitli vesilelerle bu nirengilerden bahsedilecektir.

Gazipaşa eşrafından Murat Ağa'nın büyük oğlu Kemal Akça (89) Gazipaşa'nın ilk avukatlarından. Murat Ağa'yı anlatırken (Bknz.Fot.5):

“Babam Gazipaşa'da İstiklal Harbi yıllarında 1,5 sene kadar karakol komutanlığı yapmış. Asker değil. Askeri eğitim almış da değil, o yıllarda eşraftan olduğu için ona öyle bir görev verilmiş. Karazor'un adamları Gazipaşa'yı basmaya karar verdiklerinde babam, Bahşişli Halil Ağa'ya haber göndermiş ,siz de silahlanıp gelin diye. 300 kişi silahlanıp gelmişler, Harçbeli'ni tutmuşlar. Karazor bir klavuz gönderip durumu inceletmiş. Bakmış ki bu dağlar hep efeler tarafından tutulmuş. Burada ben bütün askerimi kaybederim diye Gazipaşa'ya girmemiş. O zaman Gazipaşa'da Bahşişli Yörükleri meşhürmüş. Onlardan birkaç kişiyi ben de gördüm. Halil Ağa uzun boylu 1,85'lik bir adamdı. Onlardan yine

Ankaralı diye bilinen bir efe vardı. Kuru Karı'da Deli Hasan vardı, bunlar o zamanın efeleri. O zamanın nahiye müdürü Kuru Karılı zayıf bir adamdı” diyordu.

Gazipaşa Alanya sınırındaki Harç Beli bu hadisenin geçtiği yer olmakla, Selinti'ye Gazipaşa adının verilmesinde de pay sahibi olmuştur. (Bknz. Fot.6)

Atatürk Alanya'ya Gelince

“1930'da Atatürk Alanya'ya geldiğinde , Gazipaşa'ya da geçebilir diye hazırlık yapmışlar. Kalabalık bir heyet ile Alanya'ya hareket etmişler. O zaman Alanya'ya 18 saatte gidilirdi, yol yoktu. Karagedik'te bir han vardı (Hacı Kura Hanı) orada yatılırdı. Onlar Alanya'ya varuncaya kadar Gazi (Atatürk)Alanya'dan ayrılmış.”

Burada yol şartları ve mesafeler yüzünden zamana yenilen Gazipaşa örneğini görüyoruz. Şüphesiz Gazi, Alanya'ya geldiğinde Gazipaşa'ya geçemezdi çünkü yol yoktu. Ama karşılamaya gidenler ile görüşebilecekken yol şartları bunu bile mümkün kılmamış.

Yollarda çocuklar, hayvanlar kaybolurdu

Mevlüt Çalışkan'dan (Bknz.Fot.7) :

“Cumhuriyet'in Onuncu Yılı'ndan sonra bir hareketlenme oldu. Tasnif yapıldı. Alanya'yı besleyen Gazipaşa idi. Alanya'da eskiden tarımsal zenginlik yoktu. Zahire götürmeye, Koç Hasanı ve diğer bir Hasan yüklerlerdi giderdik. Yongacı Küçüklüde benim teyzem, bir Kıbrıs eşeğimiz vardı. Kıbrıs eşeğine bindim. Giderken erken çıkıldığından yollarda yatmadık, yatmıyorlardı. Alanya'ya erkenden vardık. Malları teslim ettikten sonra orda yemek yedik, aslında fırından somun aldık yedik. Yemek de bu kadardı. Oradan kalktık Karagedik'e geldik, o iki Hasanlar Sedre'ye girmeden burada bir dinlenelim dediler. Bir de Mercimekler diye birileri daha var. Alanya'dan izimizin üstüne geri dönünce ben yorulmuşum. Burada yorgunluktan uyumuşum. Bir uyandım, etrafımda kimse yok. Karagedik'in üstündeki kayalıklardayım. Uyurgezer olarak, kayalıkların arasına çıkıp gitmişim. Etrafıma bakındım, develer yok , eşek var mıydı hatırlamıyorum. Benim yol arkadaşları beni bulamayınca bırakıp gitmişler. Uyandıktan sonra mecburen Gazipaşa'ya gittim. Gazipaşa'ya vardım develer orda da yok. Develer meğer Karagedik'te bir yerde kalmış, orada bir portakal bahçesine girip zarar vermiş, babam gitti zararı ödedi. Burada bir şayia çıkarmışlar, Aleyeli Mehmedin oğlu Mevlid'i şeytan kaçırmış diye. Ben de bundan etkilendim. Sonraki zamanlarda ben de bu iki üç ay sürdü. O yolda boynuz ağaçlarını görünce develer boynuz ağacını yiyor gibi geliyordu bana. Bu olay bir süre sonra geçti”.

Küçük yaştaki çocuklar bile bu yolu birkaç kez gelip gitmek mecburiyetinde kalabilirdi

“1943 yılında Abdurrahman dayım askerden izinli geldiğinde, izni bittikten sonra birer ata bindik, ben onu Alanya'ya askerlik şubesine teslim ettikten sonra iki atı da alarak geri döndüm, 10 yaşında bir çocuktum”³ (Bknz. Fot.8)

³ Mehmet Özdemir, D.1933, Seyfe Köyü, Gazipaşa.

Yolculuklarda erkek dururken kadınların binitli olması alay konusu yapılırdı

“Callap Yusuf’un karısı Durdu Gelin kendini yoksulluğun çaresizliğine kaptırmayan, dirençli namı bir kadındı. Çocuklarına yemez yedirir, giyemez giydirirdi. Kocasını da ona iyi davranırdı. Alanya’ya mahkemeye tanıklığa giderken kocasının onu eşeğe bindirip kendisinin yürümesi köyde çok konuşulmuştu. Callap kendisi yürümüş, Durdu Gelin’i eşeğe bindirmiş diye gülüşürdü köylüler”⁴

Yol güvenliği yoktu, hırsız ve eşkıya ıssız yollarda soygun yapıyordu

“İlaç ve gübre kullanılmadığı gibi toprağı sürececek teknik ziraat aletleri de yoktu. Bu yüzden buğday tarlalarından yeteri kadar zahire kaldırılamıyordu. Aç köpek fırın yarar derler ya, bu yüzden soyguncu eşkıya veya hırsız da çoğalmıştı. Birkaç gün önce gece yarısı, bir deve katarının arka sıralardaki buğday çuvallarına bıçak atan eşkıya, deve yürüdükçe çuvalların boşalmasına sebep olmuş. Hırsızlar bıçakladıkları çuvalın altına bir kap tutarak boşalan zahireyi alıp götürmüşler. Gece zifiri karanlıkta bunu fark eden olmamış. Bizi Aydap’tan gece geçmeyin diye tembihlediler. Meğer tembihin sebebi bu hadise imiş”⁵. (Bknz.Fot.9)

Gazipaşa’ya Kaymakam Geliyor, Ahali Onu Alanya’dan At Sirtında Taşıyor

26.02.1948 tarihli bir belgeden anladığımızı göre Gazipaşa’ya bir kaymakam tayin edilmiştir. Belediye başkanı Rahmi Ataöv ve CHP İlçe başkanı Sabit Oğuz buna mukabil Antalya Milletvekili Rasih Kaplan’ a uzunca bir teşekkür mektubu yazmışlardır. Mektubun içindeki diğer hususlar ayrı tutularak kaymakam için gösterilen alaka şu şekilde belirtilir :

“ Sn. Milletvekili Rasih Kaplan.

Derin alakalarınızın müeyyidesi olan telinizi de şimdi aldık. İlçemizin Sayın Kaymakamı için derhal iki binek ve bir yük hayvan vasıtası aramızdan Sabit Oğuz ve diğer bir arkadaşın nezaretinde Alanya’ya gönderdik. Kaymakamın yol müşkülatını hafifletmeye ve arzularına cevap vermeye çalışacağız....

Saygılarımızla 26.02.1948 Sabit Oğuz , Rahmi Ataöv”

Bu mektuptan anlaşılacağı gibi Kaymakam bey Alanya’ya gönderilen iki binek hayvanı ve bir yük hayvanı kullanılarak Gazipaşa’ya getirilecektir. Kaymakamın yol müşkülatlarını (yolda karşılaşacağı zorlukları) azaltmak için karşılayıcılar gönderiliyor. Çünkü Alanya Gazipaşa arasında araba yolu yoktur. Buna da iki binek hayvanı tahsis edilmiş. Kaymakam bey ve eşi binitli olarak yol alacak ve onu karşılayanlar yaya olarak Gazipaşa’ya birlikte geleceklerdir. Kaymakam Bey’in yüklerini de bir yük hayvanı

⁴ Pakize Türkoğlu, *Kızlar da Yanmaz*, İş Bankası Yay. İst. 2011, s.70.

⁵ Ali Yıldırım. *Macar Köyü*,D.1933.

taşıyabiliyor. Öyle koltuklar, kanepeler, sandalyeler, yatak odası takımları ve yemek masaları falan yok. Birkaç kat çamaşır, birkaç takım elbise ve saire kaymakama yetmektedir. Kaymakamların eşyası yoktur ama zengin ruhları engin görüşleri yüreklerinde dağ gibi imanları vardır. Burada da bu günkü nesillerin dikkatine sunacağımız bir beraberlik ruhu vardır. İşte bu ruhla yoktan var edilen vatan ve işte o günlerin Gazipaşa'sı.

“Hal Limanı'na varılınca sağ bir yol sapar, oradan Aydap'a çıkılır. Aydap'ın ortasında bir güzel su vardır, çeşme. Oradan bu günkü Akçocuk İbrahim'in evinin oraya inilir, sonra Domalan, Sedre derken, Karagedik'e varılırdı. Burada Hacı Kura Hanı vardı. Yolcuların çoğu burada yatarlardı. Oradan kaldık mı, Alanya içinde Pirinçkene Hanı'na gelinirdi. Çarşı içinde orada mallar yıkılırdı”⁶. (Bknz.Fot.10)

“Gazipaşa küçük bir nahiye idi. İki katlı bir Nahiye Müdürlüğü binasında Sarı Müdür otururdu. Harçbeli'nden bir kere geçtim. Aydap Yolu'ndan çok gidip geldim. Aydap'ın öte yanında Hacı Kura Hanı vardı. Alanyalı Hacı Kuralar yaptırmış. Boş bir handı. Para falan ödenmezdi. Herkes kendi yatağını çaputunu serer yatardı. Develer, mallar bir tarafa bağlanır, diğer tarafta yatılırdı. Buradan kalkıldıktan sonra Gilikli Mezarlığı'nda birleşilirdi. Buradan topluca giriş yapılırdı. Herkes orada bir müddet dururdu. Alanya'nın meşhurları, Hacı Kadirler, Hacı Hüseyinler, Azaklar idi”⁷. (Bknz.Fot.11)

“Macar Köyü'nde ilk okul olmadığından 5 km mesafedeki Gazipaşa'ya sabah akşam yürüyerek gidip gelirdik. Fıstık mevsimi geldi mi güzün, Alanya'ya fıstık götürürdük. Biz daha çok Aydap Yolu'ndan gidip geldik. Karagedik'ten sonra Dim Çayı kenarında Gilikli Mezarlığı vardı. Orada durulur, hayvanlara düzen verilirdi. Sabah erkenden develer, katırlar, eşekler şehre girmesin diye kuşluk vaktini bekler, ondan sonra şehre girerdik. Orada Alanya'nın zenginlerinden Gevenesli Ahmet Efendi, Kaptanoğlu Ağa, Hacı Hüseyin ve Oğlu vardı. Bunlar kuru mal alırlardı. Biz de malı onlara teslim ettikten sonra, tembihlenmiş eksik-gedikleri alır, Kargıcak, Karagedik, İshaklı, Sedre, Keşefli, Domalan, Aydap üzerinden geri dönerdik”⁸.

Aşık Hamit'ten Alanya Jandarma Yüzbaşı'sına Taşlama

Gazipaşa Alanya'ya bağlı bir nahiye iken bütün idari ve adli işler Alanya'da görülürdü. Doğu tarafın köylüleri, tam yedi tane çaydan geçerek Alanya'ya varırlarmış. Bu çayları da sayalım: Birincisi Hacı Musa, sonra Bıçkıcı, Delice veya Burhan, Domalan ve Sedre, Kargıcak, Dim Çayı, Oba çayı..Bunların çoğunda köprü yok veya yıkılmış..

Seyfe Köyü'nden Abdurrahman Yıldız anlatımı⁹ (Bknz.Fot.12): *Bir gün Hamit Ağa Alanya'ya gitmiş. Hamit Ağanın herhalde mahkemesi var. Bu arada Alanya'da Hacı Hüseyin Efendi derler bir meşhur kişi varmış¹⁰. Bir gelişinde sana bir eşek alıvereceğim diye vaatte*

⁶ Mevlüt Çalışkan, Ziraat Müh. D.1931.Macar Köyü, Gazipaşa.

⁷ Osman Küçükballı, E.Öğretmen , D. 1340 (1924), Gazipaşa'nın ilk öğretmenlerinden.

⁸ Ali Yıldırım , Macar Köyü, D.1933.

⁹ Abdurrahman Yıldız,(Yazarın Babası),

¹⁰ Türkoğlu, A.g.e. , “Zahire Tüccarı Hacı Hüseyin Efendi...” s.455.

bulunmuş, ama vaadini yerine getirip eşeği almamış. Belki de Hamit Ağa'nın satmaya getirdiği badem, susam, bakla gibi bir miktar yiyeceğin parasını geç vermek için uydurulmuş bir bahanedir. Hamit Ağa da eşeği almayan Hacı Hüseyin Efendi aleyhinde; Kuyular Önü Camii'nin bahçesinde verip veriyor el kulakta türkü söylüyormuş. Eh o zaman Alanya'da meşhur KUYULAR ÖNÜ var. Kuyular Önü demek Alanya demek. Hatta "Kuyular Önü'nde bir yalan söyledim, Kale Yamacı'nda kendim de inandım !" diye bir söz vardır.

Aşığın bu taşlamaları-hicivlerini herkes duymuş.. Orada bir kahvehanede el kulakta başlamış söylemeye! Sedalı, avazlı söylermiş Hamit Ağa... Jandarma Yüzbaşısına haber vermişler. Bunu gören Jandarma Yüzbaşı'sının söylenenler hoşuna gitmemiş olacak ki Aşık Hamit'e hakaret ederek nezarete almış. Belki de Hacı Hüseyin Efendi gibi hatırlı birini hicvetmesine kızmış olmalı. Sonra derdest edip doğru Antalya Valiliğine göndermiş.

Tabi Aşık Hamit çaresiz varmış Antalya'ya. Vali çağırmış bunu. "Oğlum sen ne yaptın" ? "Hiç efendim demiş türkü söyledim". Söyle bakalım nedir bu türkü ? Aşık Hamit başlamış söylemeye. Vali onu dinledikten sonra bakmış ki bunda zararlı bir şey yok. Çağırmış katibini. "Oğlum , buna bir belge verin, bundan sonra istediği yerde türkü söyleyebilir" demiş.. Aşık Hamid almış icazetnameyi eline ve tekrar gelmiş Alanya Kuyular Önü'ne, yine başlamış söylemeye, ama bu sefer kendisini hapse atan Yüzbaşı için söylüyor :

"Bu yüzbaşıya iyi bakmalı,

Yemini samanını kavi tutmalı,

Haftada bir sefer zopa atmalı,

Verip tahtacıya, ÇAPA çekmeli" deyivermiş.

Ahali, Tahtacılar'ın kolastar ile biçip dilme haline getirdiği kerestelere "çapa" derdi.

Alanya Yollarında Yol Parası

"İkinci Cihan Harbi sırasında yol insan gücü ile yapılırdı. Alanya Yolu da buna dahildir. Yol Parası diye meşhur olan bir bedel vardı. Her mükellef 12 lira yol parasının 6 lirası karşılığında yolda çalışır, 6 lirasını da bedel olarak öderdi. Ben Alanya Karagedik'te bir sefer 30 gün kendi yerime, bir sefer de 45 gün ağamın (ağabeyimin) yerine çalıştım"¹¹.

"Aydap'tan ileride ilerde yol çalışması olurdu. Babam oradan ötede çalıştı. Babamın parası yoktu, zengin değildi, orada yolda çalıştı. Bazıları 6 lira verdi kurtuldu, bazıları da yol yaparak borcunu ödedi"¹².

"Aliyeli Kız" Ne Demek?¹³

"Büyük amcam caminin yanındaki dükkanda yemeni diker çarıkları tamir ederdi. Bir de Alanya'ya öteberi almaya gidip geldikten uğramak hoşuma giderdi amcamın dükkanına.

¹¹ Abdurrahman Yıldız,(Yazarın Babası).

¹² Mevlüt Çalışkan,Macar Köyü,Gazipaşa.

¹³ Türkoğlu, A.g.e., s.44

Çünkü o ya bana bir hediye getirir veya dükkanında dikkat çekici bir yenilik olurdu. Bir gün gittiğimde ortasından duvara çivilenmiş pembe renkli bir resim gördüm duvarda. Çok güzel bir kız resmi, güzelliği kısa saçlı kaküllü oluşundandı herhalde. Bu resme bakarak “ben de böyle kestireceğim okula gidince” dedim. “Çok mu beğendin ,beğendinse ben senin saçlarını kesivereyim” dedi. “O kız gibi olacak mıyım” diye sordum. “O kız ne ki sen daha güzel olacaksın. Alanya’daki teyzemin kızları gibi olacaksın, şimdi keseyim mi “dedi. “Kes kes “ dedim. Eline yorak kesmek için aldığı makas ile denedi kesmeyince beni evden makas almaya gönderdi. Makası getirdim saçlarımı kesti. Sonra kimseye görünmeden eve girdim Anam merak etmiş bak bakalım şu içerde ne yapar diye. Emine ablamı göndermiş.İçeri gelip kesik saçımı görünce: “Ay’Allah yetişin, Allah yetişin burda Aliyeli bir kız var” diye bağıırıyordu. Babam akşam gelince saçımı beğendi. “Zaten okula gidince kesilecekti” dedi. Bu benim modernliğe ilk adım atışımdı”. Aliyeli (Alanyalı) olmak veya onu öykünmek bir ayrıcalıktı.

Okumak İçin Alanya

Okuma hevesinde olanlar veya çocuğunu okutmak isteyenlerin aklına gelen en yakın merkez, Aleye idi. Alanya’ya ticaret veya doktor için gidip gelmeler sonunda bazı tanıdıklarla anlaşılır, çocuklar okumak için onların yanına gönderilirdi.

“Dördüncü sınıfa gideceğim yıl Gazipaşa’ya değil Alanya’ya gidecektik. Babam Alanya’da görevli olduğundan annem; “Pazarıcı’nın kahrını çekeceğime Alanya’ya katlanırım, hiç olmazsa şehir görürüm” diyordu. Üstelik babam işi gereği Alanya’da çok kalıyordu. Dayım da “Alanya’ya göçün, çocuk daha bilgili olsun. Bekçi Yusuf benim öteberilerimi eşeğe yükleyip önden gitti. Babam beni atın terkisine bindirdi, öğleye doğru indik Gazipaşa’ya”. “Fatma Teyzelere indik. Akşama doğru Alanya’ya gideceğiz. Fatma Teyze “kim bu kız” diye sorup gelenlere; “bilmiyor musunuz benim kız Alanya’ya okumaya gidecek” diye seviniyordu. “Aşağıdaki bir taşın (Üzengi taşı veya binit taşı) üstüne çıkıp babamın atının terkisine bindim. Ala heybesi alalı battaniyesi ve aynalı boncuklu gem takımlarıyla (koşum takımı denir) babamın atı bir başka idi. Gazipaşa –Alanya yoluna ilk kez çıkıyordum. Yola koyulur koyulmaz karşımıza çıkan Taş Köprü benzeri korkulukları eskimiş bir yapı idi (Eskiden ahşap korkulukları olan şimdi yıkılmış bulunan Bıçkıcı Köprüsü). İhtiyatla geçmek için attan indik (ürkme ve düşme tehlikesine karşı köprülerden ve kapızlı yollardan geçilirken böyle yapıları). Babam elimden ve atın yularından tuttu, ‘suya bakmadan geç’ dedi (Başı dönmesin diye). Hacı Musa dönemecini geçince Alanya göründü”¹⁴.

Gazipaşa’nın meşhur simalarından Seyfe köylü Yolcu Mehmet (Yüksel, 89-Ö.2011), 1934 Yılında Alanya Birinci İlk Mektep diploması ile 1950 sonuna kadar, köyün en tahsilli adamı idi.

Doktor İçin Alanya

“Sıtma tutmasın diye erkenden yaylaya göçülürdü. Bir yayla ya göç zamanı beni sıtma tutmuştu.. Köyümüzde kadim doktor geçinen Halil Kızı’ni çağırıldılar. Oysa kendisi de

¹⁴ Türkoğlu, A.g.e. s.345.

sıtmalıydı. Ben ateşler içinde kıvrılırken Halil Kızı her yanımı sirkeyle ovdu. Ateşim biraz düşmüş olacak ki çocuk aklımla biraz da kurşun dök Ümmü Teyze dedim. ‘Çocuğu Allah Söyletiyor’ diyerek koynundan çıkardığı kurşun parçalarını tavaya koydu. Tavayı ocağa koydu. Üstüme bir çarşaf örtüp, ocakta eritilmiş kurşunu burnumun önündeki su kabına dökünce suyun içinde “cavs!” diye ses çıkarıp acayip şekiller oluştu. Hacı Halil onları tek tek çıkarıp “Evi kapanasıcının gözleri çocuğu yiyip bitirmiş” diyerek kurşunları oradakilere gösterdi. “Ama geçti” dedi. Ateşim düşmüştü. Kinin yokmuş Gazipaşa’da. Sıhhiyeci, “Alanya’da yarın gelecek ulaştırırım” demiş.”¹⁵

1950’ye kadar Gazipaşa’da doktor yoktu. Hastalar Alanya veya Mersin’e giderlerdi. Askerlikte sıhhiye bölüklerinde çalışmış olanlar sılaya döndüklerinde “Halk Doktoru” olarak görev yaparlardı. Gazipaşa’nın meşhur Doktor Hasan’ı böyledir.

İlk Hükümet Tabibi Doktor Hilmi Şifa Alanyalı idi. Eczane yoktu. 1970’lerin başına kadar Hükümet Tabibi kendi dolaplarında olan ilaçlardan hastaya parası karşılığında satardı. Gazipaşa’nın Goca Doktoru Mehmet Leylek bir aspirini ikiye bölüp kullandırması ile meşhurdu. Ondan sonra Osman Doktor (Sever) geldi. O da Alanyalı idi. Ahali Goca Doktor ile yetinmez, Alanya’yı boylardı. Alanya’da da ya Gani Gür veya Kemal Akman’ın muayenehanesine doluşurlardı. Doktor Kemal Akman güler yüzlü olduğu için Gazipaşalılar onu tercih eder, Gani Gür ve Isbaha’yı (Hüseyin Sipahioğlu) “bahacı” bulurlardı. Doktor Kemal Akman Gazipaşa ahalisinin nabzına göre şerbet vermesini bilirdi.

Aleye’ye Bayam (Badem) ve Badem Kakan Aleyeciler

Gazipaşa ahalisi tarım toplumu olduğundan buradan ürettiklerini Alanya’da paraya çevirir, ev ihtiyaçlarını da Alanya’daki dükkanlardan temin edip geri dönerlerdi. Ev ihtiyaçları birikmeye başladı mı; evde bademler kırılır iç edildikten sonra keseye katılıp Alanya pazarının yolu tutulurdu. Tabi sadece badem değil fıstık, bakla, mercimek de olurdu satmaya götürülenler arasında, ama en fazla para eden bademdi. Bademler Temmuz-Ağustos aylarında imece usulü ile kakılır, sıra ile herkes bir birine yardıma giderdi. İmececilerin arasında kakılmış bademleri toplarken kırıp yiyenlere, kinayeli uyarılar yöneltilir; “*Aramızda Aleyeciler var herhal?*” denirdi. O saat badem kırınların sesi kesilirdi. Bir evde badem kırılmaya başladı da o anda eve bir gelen olduysa il soracağı soru; “*Aleye’ye mi gideceksiniz?*” olurdu.

İpek İçin Alanya

İpek elde etme işi zahmetli ve maharet isteyen bir uğraş olduğundan, bunu usta kadınlar marifetiyle yaparlar, işler çoğunlukla imece usulü ile görülürdü. Elde edilen ipek ipliği iki kalite olur, birinci kalitesi ipin koparılmadan çözülmesi ile elde edilen beyaz yumaklardır. İkinci kalite ise çözümünde güçlükle karşılaşılan kısımların yeniden kaynatılıp sağılması ve eğrilmesi suretiyle doğrudan kullanılacak ipek ipliği elde edilirdi. Buna Gazipaşa dilinde Güğül denir. Gazipaşa merkezinde 1970’lere kadar, koza çekme esnasında, ev önlerinde koyu gölgeli bir ağacın altına kazanlar kurular, sular kaynatılır, bir yandan helvalar karılır, pişiler

¹⁵ Türkoğlu, A.g.e. s.116.

yapılır, türküler söylenir, bir yandan hamur yoğrulur sıcak şepitler tereyağ sürülerek yenilir, diğer yandan da ipek sağılırdı. Burası bir hüner gösterme meydanı idi. Gazipaşa merkezinde en iyi ipek çeken ve dokuma yapan kadın Topal Emine idi. Emine kadın bu işleri kısmen para karşılığı yapardı. İpek o kadar çok olurdu ki, fakir çocuklara ipekten gömlek dikiverirlerdi.¹⁶ Buradaki süreç sanıldığı kadar kısa değildir. İpek üreten bir aile onunla böcekten dokumaya kadar olan süreçte uzunca bir zaman meşgul olmak durumunda idi. Elde edilen hassas ipekler çoğunlukla Alanya- Oba'da dokutulurdu. Çünkü *Oba Dokumaları* meşhurdu. Son zamanlarda bu dokumaları yaptıramadıkları için gelep halinde sandığında sakladıkları ipek ipleri Oba'da dokumacılığın yeniden başlayacağı günlere saklayanları gördük.

Alanyalı Şükrü Yenialp Dayı'dan; Gazipaşa'ya Dair

Orta Seyfe'de Hakkı Efendi diye Alanya'lı bir adam otururdu. Ak sakallı okuma-yazması olan ve hatta köy çocuklarına zaman- zaman hocalık yapan bir adamdı. Bazen Cuma günleri, Şaşa Camisinde namazı o kıldırırdı. Alanya'da Emiroğulları diye bir sülaleden imiş. Sık sık Alanya ve Gazipaşa'ya gider-gelir oradan getirdiği malları köylülere satardı. Tüccardı. Soyadı Kanunu çıktıktan sonra soyadını "*Otuzbir*" olarak almış. Otuz bir lakabı Otuzbir Süleyman Ağa'dan geliyor. Anlamını bulamadık. Herhalde eski yeniçeri ortaları ile ilgilidir.

24 Şubat 2006'da bu Hakkı Efendinin amca oğlu olan 98 yaşındaki Şükrü Dayı'yı Alanya kale yamacındaki evinde ziyaret ettik. (Bknz.Fot.13)

Şükrü Dayı¹⁷ şöyle anlatır:

"Efendim o devirde bu memlekette -Alanya'da dehşetli yemenici ve ayakkabıcı vardı. Her yemenicinin sözünün geçtiği 5-10 köy olurdu. Hakkı Efendi de benim amcamın oğlu ve bu yemenicilerden. Ona Emiroğulları'ndan Hakkı Efendi derlerdi. Onun ticaret yaptığı köyler de Gazipaşa'ya bağlı köyler, Seyfe bunlardan. Yemeniciler sadece ayakkabı satan adamlar değildi, aynı zamanda köylünün mutemedi idi. Bu mutemetler, bir taraftan da o köylerin eksik – gediğini gören tüccarlardı. Mesela bir köyden birilerinin bir eksigi oldu mu , onu görüverirlerdi, halk fakirdi, her şeye eli ermez, akli yetmezdi. Bir günlük amele yevmiyesi 25 kuruştı".

"Hakkı Efendinin babası Otuzbir Süleyman Efendi idi. Benim amcamdır. Onun kardeşi Kadiri ve Ali vardı. Hakkı Efendi'nin Ahmet Efendi diye bir de erkek kardeşi vardı. Bunlar her tarafı gezerlerdi. Ben o köylere kap kalaylamaya gittim. Hakkı Efendinin köylerinde kalaycılık yaptım. Seyfe bu köylerden idi. Kalaycı kalfalığı yaptım. Ancak bir süre sonra yanıma verilen arkadaşımın davranışlarını beğenmeyip Alanya'ya dönerek kalaycılık işine son verdim. O zaman , o köylerde kalaycı ustası yoktu. Alanya ve Gazipaşa ormanlarından kereste kestirip, Mısır'a satan tüccarlar vardı. Her tüccarın kendisine bağlı 8-10 tahtacı olurdu. Orman Dairesi'nden aldığı izinlerle bu tahtacılara kereste kestirirler, buradan gemilere yükleyip Mısır'a gönderirlerdi. Bu tüccarlardan Şerif Ali'nin yanında, dedemiz Mustafa Çavuş katip imiş. Bu çalışması sonunda Alanya'nın Şekerhane (Şikârhane) Mahallesinde 4 katlı ev yaptırmış. Kereste tüccarlarının meşhurları Azakzade Tevfik Efendi (

¹⁶ Ahmet Kılıç, Kuru Mah. Kaymakamlık Özel İdare Müdürü. Gazipaşa.

¹⁷ Şükrü Yenialp (104) Alanya.

bunlar dört kardeş), Odabaşızade Şavkı Efendi, Hacı Kadirler, Helim Ağalar, Mehmet Efendi. Bunlar büyük tüccarlar”.

“Daha sonraki yıllarda , Gazipaşa , Alanya’ya bağlı bir nahiye iken, bizi Gazipaşa’nın on köyüne vergi tespiti için gönderirlerdi. Buradan üç kişi giderdik. Köy muhtarı ve ihtiyar heyetini de yanımıza alarak, ekili tarlaları gezer ; “ buradan şu kadar buğday hasıl olur !” şeklinde karar verirdik. Sonra devletin memurları , o bizim tespit ettiğimiz duruma göre vergi veya ondalık alırlardı. Biz Gazipaşa’nın Ekmel köyünden, İnal köyüne kadar on köye bakardık. Seyfe ve Kaladıran dahil idi. Vergi memurları bizim komisyonun verdiği karara göre vergi toplarmış. Böylece bir süre vergi komisyonu görevinde çalıştık. Gazipaşa’ya geliş-gidişte Dim Çayı’ndan geçerdik . Köprü yoktu. Sular yüksek oldu mu deve ile geçilirdi. Bir KÖR BESEREK (Deve) vardı. Kör deve ile karşıdan karşıya geçmek 50 kuruş idi” .

“Alanya’da Kuyular önü camiinin yanında bir kahve vardı. Biz bu kahveyi kiraladık. İşçi tutup sağını solunu yıkıp genişlettik. Dükkanın seneliği 30 lira idi. Biz burayı Han olarak çalıştırdık.Gazipaşa’dan mahkemeye veya pazar alışverişine gelenler bizim handa kalırlardı. Ahırda at, eşek, deve bağlamak 10 kuruş idi. Onlara yem -saman da satardık. Bir sepet saman 25 kuruş idi. Çay – kahve 2 kuruş idi. Handa bir kişi 250 kuruşa kalırdı. Ama yer yetmediği için oda harici boşluklara, sekiye, “hasır” sererdik. Hasırda yatmak 10 kuruş idi. Varsa , yatağı- yorganı kendinden olurdu” dedi.

Babam anlatmıştı¹⁸:

“Alanya’ya vardığımızda yatacak yer olarak Şükrü Ağa’nın hanına varırdık (Şükrü Yenialp). Hasırlarda çok yattık. Hasırlar bir koridorda serili idi. Koridorun her tarafı açık olurdu. Ancak üst kattaki odalarda yatanların, ortak kullandıkları bir tuvalet bozması yer var idi. Tuvalet bozması diyoruz çünkü, burası üst kattaki çardağın ucunda iki kereste parçası kösülü bir boşluk idi. İşini görmek isteyenler o kereste parçalarının meydana getirdiği boşluğu tuvalet taşı gibi kullanırdı. Yukardan işini görürken onu alttan rahatlıkla seyrederdiniz. Üstelik de kenara yakın hasırlarda yatıyor iseniz, zaten adamın dışkısı patır-patır yanınızdan geçer aşağıdaki çukurda bomba gibi patlardı. Ortalık koku içinde kalsa da siz imkanların yokluğundan buna tahammül ederdiniz. Çünkü başka yatacak yer yoktu ve para yoktu”. İşte ‘1940’ların Alanyası’ ve orada hanlarda konaklayan Gazipaşalıların hali.

Alanya Belediye Encümeni Kararlarında Gazipaşa Ahalisi

1926 Yılından 1948 yılı başına kadar Gazipaşa, Alanya’ya bağlı bir nahiye idi. Bu süre içinde Alanya Belediye Encümeni’nde Gazipaşa ile ilgili kararlar alınmış olması doğaldır. Bu cümleden olarak, iki kitap halinde bastırılmış olan 1915 ve 1928-29 yılları Alanya Belediye Encümen Kararları Defteri’nde bir dönemi temsil eden Hüsnü Bey, Hacı Kadirzade Hüseyin Ağa, Azakzade Necip Bey, Recepzade Ali Nafiz Efendi, Hacı Nuri Efendizade Talat Bey ve Ali Sururi Efendiler yer alacaktır. Bunlar arasında, bir Osmanlı

¹⁸ Abdurrahman Yıldız (yazarın babası,1921-2005)

münevveri olarak Hamdullah Emin Paşa'nın ismine de rastlanmaktadır. İncelediğimiz bazı isimler tanıdık simalardı:

Birincisi : Burada bahsedilen isimlerden *Otuzbirin Ahmet Efendi*, Gazipaşa'nın Seyfe Köyü'nden evlenerek oraya yerleşen *Otuzbirin Hakkı Efendi'nin babasıdır*. Otuzbirin Hakkı Efendi Seyfe'ye yerleştikten sonra oradaki evliliğinden olan oğlunun adını Ahmet koyarak babasının ismini devam ettirmiştir. Bu aile halen Zeytinada Köyü'nün Orta Seyfe Mahallesi sakinidirler.

İkinci isim de Hüsni Efendi'dir. Tam söyleyişi ile Şifazade Hüsni Efendi. Şifazade Hüsni Efendi'nin oğlu Doktor Hilmi Şifa'dır. 1950-51 yıllarında Gazipaşa Hükümet Tabipliği yapan Hilmi Şifa , kendisi ile yaptığımız görüşmede babası Şifazade Hüsni Efendi'nin anasının Gevenes'ten olduğunu söylemiştir. Kitapta 1928-29 yılları içinde Alanya Belediye Encümeni 226 adet karar almış görünmektedir. Bu kararların sadece dört tanesinin Gazipaşa veya Gazipaşa ahalisi ile ilgili olduğunu görmekteyiz. Bu kararlarda Gazipaşa nahiyesinin yapılaşması veya bu günkü belediyeçilik anlamında imarı ile değil de ahalinin fukaralığını ortaya koyan kararlar olması çeşitli yorumlara tabi tutulabilir. Zaten Alanya için alınan kararların çoğunluğu da böyledir . Kararlar o günün Alanya ilçesinin sosyal ve ekonomik durumu için oldukça ilginç bilgiler vermektedir. Biz Gazipaşa ile ilgili kararların gayet açık olması sebebi ile karar suretlerini buraya almakla yetindik.

Alanya Belediye Encümeni Kararları

Karar Tarihi : 1 Aralık 928

Sıra No:332

22 Kasım 928 Perşembe akşamı Mersin'den Alaiye'ye uğrayan Mahmut Şevket Paşa vapuru yolcularından Gazipaşa'nın Pazarcı Köyü'nden Kolcubaşı oğlu Mehmet Ağa ve Alaiyeli Bedir Hoca oğlu Mustafa Efendi'nin bir çekmece ve bir sandık ve bir de yatakları için sandalcı Pelid oğlu Mustafa Çavuş'un yüzelli kuruş ücret aldığı ve bunun fazla olduğu ifade edilmişse de dinlemediği, halbuki yirmibeşer'den iki yolcunun sandal ücreti elli kuruş ve ancak altmış kilo miktarındaki çekmece, sandık ve yatakların da otuz kuruş sandal ücreti alması tarife gereği olduğu, bu durumda yetmiş kuruş fazla ücret aldığı zabıtla tespit edilmiştir. Gerçi Mustafa Çavuş ayın 22'sinde havanın fırtınalı ve bundan dolayı iskele dışında başka yerden çıkarmaya mecbur olması durumunda sandal ücretinin pazarlığa tabi olduğunun tarifede belirtildiğini ifade etmişse de yolcuların iskeleden çıkarıldığı ve bundan dolayı de normal tarife göre ücret alınması gerektiğinden, bu durumda ceza kanununun beşinci maddesine aykırı davranmaktan iki lira cezaya çarptırılmasına, fazladan aldığı yetmiş kuruşun geri alınarak yolculara verilmesine karar verildi.

Aza

Aza

Aza

Aza

Aza

Belediye Başkanı

M.Asım

Arif

Ali Sururi

Hüsni

A.Talat

Hüseyin Şükrü

Karar Tarihi : 14 Nisan 929

Sıra No: 114

Gazipaşa'nın Endişe Güney Köyü'nden Bekir oğlu Mustafa ve Alaiyeli Otuzbir oğlu Şevki'nin dört baş devesini başıboş bırakıp, kale arkasında Su Gözü Mahallesi'nden Kürek

Hüseyin'in oğlu Mustafa ve Sındıraclı (?) Salih'in burçak ekinliğini tahrip ettikleri anlaşılmış; onbirinci madde gereğince Şevki ve Mustafa'nın ikişer lire para cezasına mahkum edilmesine karar verilmiştir.

Aza	Aza	Aza	Aza	Belediye Başkan Vekili
(Boş)	Arif	Ali	H.Şükrü	Azadan A.Talat

Karar Tarihi : 30 Nisan 929 **Sıra No: 132**

Tedavi ve ameliyat için Antalya Hastahanesine gönderilen fukaradan Kıbrıslı Ahmet ile Gazipaşa Nahiyesi'nin **Endişe Güney Köyü'nden Köroğlu Hasan'ın** yarı hesabıyla vapur navulları bir lira altmışaltışar kuruştan toplam üç lira otuziki kuruşun Belediye Sandığından karşılanmasına karar verildi.

Aza	Aza	Aza	Aza	Aza	Belediye Başkanı
Feyzi	Arif	Kadri	Ali	Talat	H.Şükrü

Karar Tarihi : 24/6/29 **Sıra No: 222**

Gazipaşa Nahiyesi'nin Karalar Karyesi'nden Yusuf oğlu Mehmet, Alaiye Hastahanesi'nde tedavi edilmekte iken tababetten gösterilen lüzum üzerine Antalya Hastahanesi'ne gönderilmiş ve maruf bedelle iaşe masrafı 5 liranın Belediye Sandığı'ndan itasına karar verilmiştir.

Aza	Aza	Aza	Aza	Aza	Belediye Başkanı
Ahmet	H.Kadri	Arif	Ali		H.Şükrü

Ortak yanları “Alanya’da Okumuş Olmak” olan Alanya’daki Gazipaşalılar ¹⁹

Hayradostlu Hasan Zihni (Açıkalın),

Tapucu Yusuf (Çobanoğlu),

Hasan Ali Şen (Zabıt Katibi),

Gevenesli Dava Vekili Nazım Atalay,

¹⁹ Türkoğlu. A.g.e. s.458

Sonuç

Çok eski bir deniz iskelesi ve sahil şehri olan Gazipaşa, zaman içinde idari bağlar sebebi ile doğuya, ticari bağlar bakımından batıya hareketlenen bir kaderi yaşamıştır. Bu gün hava ulaşım olanaklarına dahi kavuşmuş olan Gazipaşa ilçesi, bir zamanlar ticari, hukuki ve sıhhi (sağlık)sorunlarını çözmek için Alanya'ya yaptığı yolculuklarda büyük sıkıntılar yaşamıştır. Yirminci yüz yılın ikinci çeyreğinde başlayan yol çalışmaları ve 1960'larda ağın tamamlanması ile kısmen ulaşım sorunları çözülen Gazipaşa, olumlu yönde etkilenerek hızla kalkınmaya başlamıştır.

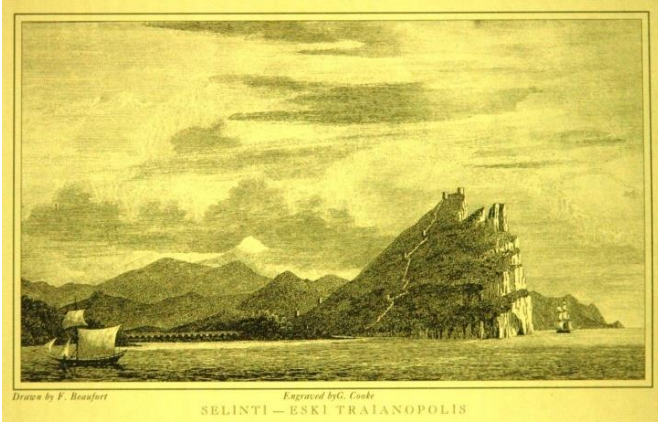
Kaynaklar

- 1-B.O.A. DH.İD. 183-2-35 ve 22734 -22751 'de kayıtlı belge.
- 2- Ali Yıldız, *Dünden Bugüne Gazipaşa Tarihi*, Antalya 2009.
- 3-*Alanya Belediye Encümen Kararları Defterleri* (1915), DAKTAV ,Alanya 2003.
- 4-*Alanya Belediye Encümen Kararları Defterleri* (1928-29), DAKTAV , Alanya 2004.
- 5-Pakize Türkoğlu, *Kızlar da Yanmaz*, İş Bankası Kültür Yay. İstanbul 2011.

Kaynak Kişiler:

- 1-Kemal Akça (89), Gazipaşa doğumlu. Alanya'da Oturur.
- 2-Mehmet Yüksel (1339-2011),Gazipaşa Seyfe Köyü doğumlu.
- 3-Mehmet Özdemir (81),Gazipaşa Seyfe Köyü'nde Oturur.
- 4-Mevlüt Çalışkan(81), Gazipaşa Macar Köyü Doğumlu, Antalya'da Oturur.
- 5-Şükrü Yenialp (104), Alanya'da Oturur.
- 6-Abdurrahman Yıldız (1921-2005),Gazipaşa Seyfe Köyü doğumlu.
- 7- Ahmet Kılıç Kuru Mah. Kaymakamlık Özel İdare Müdürü. Gazipaşa.
- 8- Osman Küçükballı, E.Öğretmen , D. 1340 (1924), Gazipaşa'da oturur.
- 9- Ali Yıldırım(79) , Macar Köyü doğumlu. Gazipaşa'da oturur.
- 10-M.Hilmi Şifa (88) Alanya Doğumlu. Antalya'da oturur.

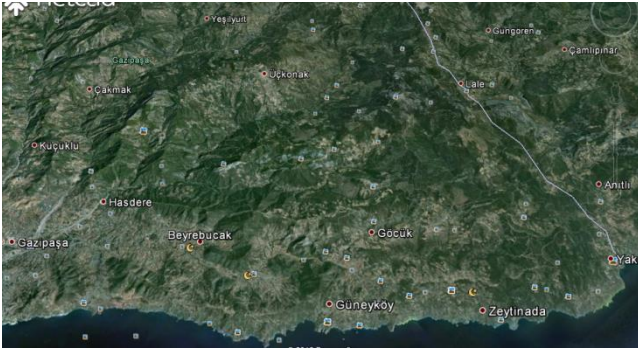
Fotoğraflar

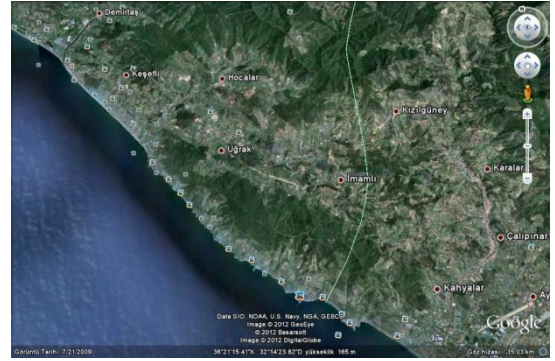
Fot. 1

Fot. 2

Fot. 3

Fot.4

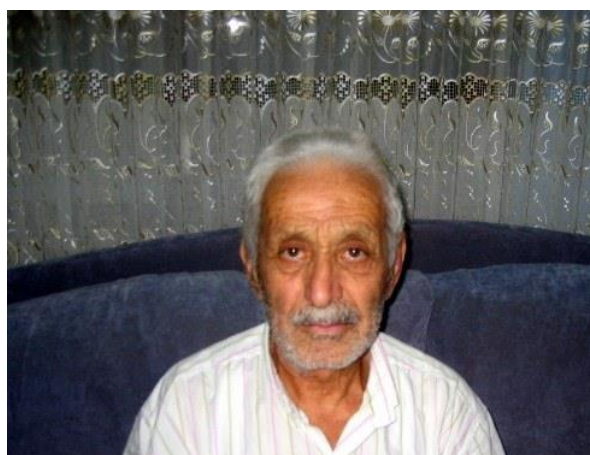
Fot.5

Fot.6

Fot.7

Fot.8

Fot.9

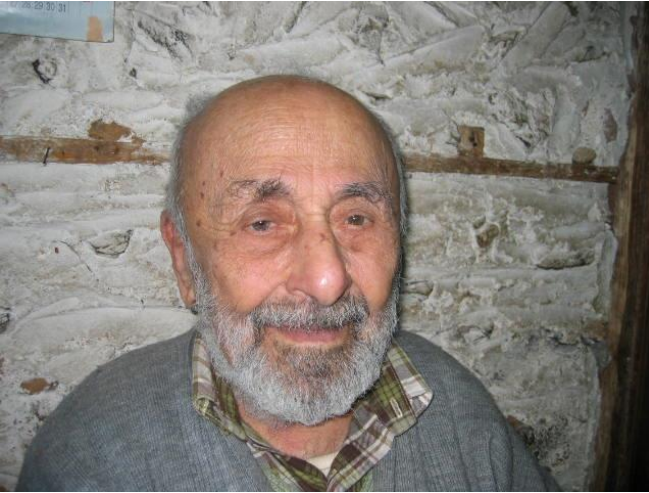
Fot.10

Fot.11

Fot.12

Fot.13

Fot.14

Fot.15